

”Så fort man kritiserar Israel anklagas man för antisemitism!”

Om ett mantra och dess funktion i samtida politisk debatt

AV DAVID HIRSH

Påståendet att frågan om antisemitism används som ett vapen för att tysta kritik mot Israel återkommer ständigt i debatten. Den brittiske sociologen David Hirsh visar att syftet med denna argumentation ofta är det motsatta: Israel används för att tysta debatten om antisemitism.

Livingstone-formuleringen har definitivt blivit standardsvaret på anklagelser om antisemitism. Den utgör ett retoriskt verktyg som gör det möjligt för den som använder den att neka till att tänka över frågan om antisemitism. Den är en spegel som kastar tillbaka en uppförstorad beskyllning gentemot mot var och en som reser frågan. Uttryck för oro över antisemitism besvaras med en anklagelse om en ohederlig judisk konspiration.

Ken Livingstone, Londons borgmästare [2000-2008], skrev: ”anklagelsen om antisemitism har alldeles för länge använts mot alla och envar som är kritiska till den israeliska regeringens politik”.(1)

Livingstone-formuleringen åstadkommer två saker. För det första förnekar den att det skulle finnas en skillnad mellan kritik mot Israel och demonisering av Israel. Kritik mot israeliska brott mot mänskliga rättigheter är inte bara legitim, den är helt och hållet på sin plats. Demonisering, till exempel när Israel skiljs ut och utsätts för speciell avsky eller påståenden om att Israel är en apartheidstat eller en nazistisk eller till sin karaktär rasistisk stat eller som beskriver Israel som en barnamördarstat eller en stat som bär skulden till krig runt om i världen eller en stat som spelar en avgörande roll i den globala imperialismen, är inte detsamma som kritik mot den israeliska regeringens politik.

För det andra anklagar Livingstone-formuleringen inte bara varenda en som tar upp frågan om antisemitism för att ha fel, den beskyller dem dessutom för att agera mot bättre vetande: ”anklagelsen om antisemitism

har alldeles för länge *använts* mot *alla och envar* som är kritiska...” Det är alltså inte fråga om ett ärligt misstag, utan en hemlig och gemensam plan som syftar till att avlegitimera kritik genom ett instrumentellt användande av anklagelsen om antisemitism. Ropa på vargen. Spela ut antisemitism-kortet.

Avledande skenargument och anklagelse om konspiration

Livingstone-formuleringen är både ett avledande skenargument och en anklagelse om en ”sionistisk” konspiration. Den utgör i sig själv ett antisemitiskt påstående. Dess regelbundna förekomst är också i sig själv ett bevis för att antisemitiska tankesätt börjar bli vanliga i den samtida politiska debattens mittfåra.

I februari 2005 blev Ken Livingstone en sen kväll, efter en fest i City Hall, indragen i ett till synes trivialt gräl med en reporter, Oliver Finegold. Finegold frågade hur festen varit. Livingstone tyckte Finegold trängde sig på och blev arg. Efter lite smågnabb frågade han Finegold om denne varit en ”tysk krigsförbrytare” innan han blev reporter. Finegold svarade nej och tillade att han var jude och upplevde frågan som förolämpande. Livingstone fortsatte hävda att Finegold betedde sig som en ”tysk krigsförbrytare”, att hans tidning, Evening Standard, bestod av ”ett gäng skitstövlar och bigotta reaktionärer” och att den stöttat fascismen.(2)

Vad skulle Livingstone ha sagt om han hade talat med en svart journalist? ”Vad gjorde du tidigare, var du plantageägare?” ”Nej, jag är svart, jag var inte plantageägare och jag känner mig ganska förolämpad av frågan.” ”Du må vara svart, men du betar dig faktiskt precis som en plantageägare...” Istället för att be om ursäkt för sitt ganska kränkande beteende och sedan gå vidare, valde Livingstone att under de påföljande dagarna behandla offentliggörandet av meningsutbytet som en politisk möjlighet snarare än ett klavertramp. Han skrev en artikel i vilken han kritiserade Ariel Sharon och inkluderade formuleringen: ”anklagelsen om antisemitism har alldeles för länge använts mot alla och envar som är kritiska till den israeliska regeringens politik, vilket jag själv har varit”.

Pressad Livingstone ropar ”Israel”

Livingstone-formuleringen påstår att ”sionister” ropar ”antisemitism” när människor kritiserar Israel. Som svar på Finegold-incidenten ropade Livingstone ”Israel” när han anklagades för antisemitism. Det är bara i Livingstones huvud som det finns en koppling mellan hans förolämpningar av Finegold och Israel eller dess brott mot mänskliga rättigheter.

Livingstone fortsatte med att normalisera självmordsbombningar mot civila israeler. Han fördömde självmordsattacken mot Londons transportsystem den 7 juli 2005(3), men självmordsattacker som ägde rum på avstånd, på Israels transportsystem, reste mer komplexa frågor. ”Palestinierna har inga stridsplan”, förklarade han, ”de har bara sina kroppar att använda som vapen. Det är vad folk gör när balansen är så skev.”(4)

Livingstone går längre än till att ”kritisera den israeliska regeringens politik”. Han tillhör sedan decennier en rörelse i Storbritannien som ser Israel som en paria-stat vars hotfulla och elakartade inflytande sträcker sig långt utanför dess gränser. Under 1980-talet var Livingstone knuten till Workers Revolutionary Party, en extrem antisionistisk gruppering, och tillika chefredaktör för en av dess ledande tidningar, *Labour Herald*.(5) Som borgmästare har Livingstone behandlat den antisemitiske muslimske teologen Yousef al-Qaradawi som stadens hedersgäst, trots dennes upprepade antisemitiska uttalanden(6) (Qaradawi hyllade exempelvis Mel Gibsons film ”The Passion of

the Christ” med motiveringen att den avslöjade ”det brott judarna begick när de lät korsfästa Jesus”(7)).

Besvärliga argument undviks

Det är sällsynt att talesmän för judiska församlingar eller Israel kommer med det uppenbart falska påståendet att kritik mot israelisk politik av nödvändighet skulle vara antisemitisk. Inte heller finns någon seriös person som hävdar att kritik skulle vara detsamma som demonisering. Påståendet att kritik brännmärks som antisemitism fungerar nästan alltid som ett avledande skenargument.

De besvärliga argument som en del överentusiastiska ”Israelkritiker” undviker att bemöta är att kritik mot Israel ofta uttrycks med retorik eller bilder som ekar av antisemitism; eller att kritiken ofta, och utan något relevant moralisk eller politisk grund, dömer Israel efter en högre måttstock än andra stater; eller att den ofta bygger på konspirationsteorier; eller att den regelmässigt använder demoniserande analogier; eller att den framställer judar som förtryckare; eller att kritiken uttrycks på ett sätt som provocerar fram ett gräl med den stora majoriteten judar; eller att ordet kritik i själva verket används för beteckna diskriminerande handlingar gentemot israeler eller judar, som till exempel ”bojkott”. Dessa betydligt allvarigare och sakliga anklagelser viftas allt för ofta bort med hjälp av ett ansvarslost användande av Livingstone-formuleringen: ”anklagelsen om antisemitism har alldeles för länge använts mot alla och envar som är kritiska till den israeliska regeringens politik”. [...]

”Lobbyn har västvärlden i sitt grepp”

Jenny Tonge fick i januari 2004 sparken som språkrör för det brittiska Liberaldemokratiska partiet sedan hon sagt att vore hon palestiniert så skulle hon ha övervägt att bli självmordsbombare.(9) Efter att ha fått en plats i överhuset, meddelade baronessan Tonge: ”Den proisraeliska lobbyn har västvärlden i sitt grepp – i sitt finansiella grepp”.(10) Varken yttranden till stöd för det slumpmässiga dödandet av israeler eller användandet av antisemitiska konspirationistorier kan rimligen förstås som endast kritik. Tonge försvarade sig

emellertid självrättfärdigt genom att använda Livingstone-formuleringen: ”Jag är dödstrött på att anklagas för antisemitism när allt jag gör är att kritisera Israel och staten Israel.”(11)

I maj 2003 anklagade Tam Dalyell, framträdande parlamentsledamot för Labour, Tony Blair för att vara ”otillbörligt influerad av en sammansvärjning av judiska rådgivare”.(12) Efter att ha utslungat denna traditionella antisemitiska beskyllning förlitade sig Dalyell oförskräckt på att Livingstone-formuleringen skulle rädda honom: ”Problemet är att alla som vågar kritisera det sionistiska handlandet omedelbart stämplas som antisemiter...”(13)

”Kritik mot Israel kan inte sägas vara antisemitism”

I samband med att en fraktion inom universitets- och collegeanställdas fackförbund övertalade förbundets ledning att stödja kampanjen för att bojkotta israeliska akademiker och universitet så byggde den in Livingstone-formuleringen i själva motionen, vilket innebar att denna nu blev en del av fackförbundets officiella policy: ”...kritik mot Israel kan inte sägas vara antisemitism.”(14)

Först stödde de en antisemitisk kampanj – syftet var att endast utestänga israeler, inga andra, från universitet runt om i världen. Sedan framställde de kampanjen som ”kritik mot Israel”. Och slutligen deklarerade de att kritik inte kan utgöra antisemitism. Återigen används den andra komponenten i Livingstone formuleringen, den som anklagar någon (oftast icke namngiven) för att på ett ohederligt sätt framställa (i detta fall konstruera) kritik av politik som antisemitism. [---]

När David Miliband utsågs till brittisk utrikesminister möttes detta på BBC:s webbsida med följande kommentar: ”[hans] judiska bakgrund kommer att noteras, särskilt i Mellanöstern. Israel kommer att välkomna detta – men det ger honom samtidigt friheten att, vilket han också gjort, kritisera Israel utan att anklagas för antisemitism.”(17) Antagandet är tydligt; det finns någon slags makt där ute som är beredd att anklaga var och en som kritiserar Israel för antisemitism.

Anatol Lieven, en professor vid King's College i London, hävdade att ”anklagelsen om antisemitism...inte kan grundas vare sig på belägg eller förnuft.” Detta är, sade Lieven,

”den sortens beskyllning som under vilka andra omständigheter som helst inte ens skulle tillåtas gå i tryck.”(18) Vilken makt är det då som sanktionerar denna anklagelse om andra liknande sådana inte skulle tillåtas tryckas? ”Den används helt enkelt”, fortsatte han, ”som ett sätt att sätta skräck i kritiker av Israel och amerikanskt stöd till Israel och skrämma dem till tystnad”. Det finns någon sorts mäktig ”sionistisk” konspiration som försöker ”sätta skräck i och skrämma kritiker...”

Mearsheimer & Walt och Livingstone-formuleringen

Lieven sade detta i radio till försvar för John Mearsheimer och Stephen Walt [författare till boken *The Israel Lobby*. Övers. anm.]. Bilden av judar som konspirerar och startar krig och låter andra dö för sina egna intressen är ett centralt och återkommande motiv i antisemitismens olika historiska former. Den ”kosmopolitiska juden” framställs som lojal endast med andra judar och samtidigt förrädisk gentemot det egna landets nationella intressen. Antisemitiska påståenden har gjorts med innebörden att ”judarna” eller ”Sions äldste” eller ”de judiska diamantintressena” eller ”de judiska bolsjevikerna” stod bakom de franska och ryska revolutionerna, boerkriget, första och andra världskriget och Vietnamkriget.

Nu påstår Mearsheimer och Walt att ”Israellobbyn” är ansvarig för det nu pågående kriget i Irak.(19) Naturligtvis använder de sig av Livingstone-formuleringen för att göra sig immuna mot varje anklagelse om antisemitism: ”vem som helst som kritiserar Israels agerande eller hävdar att proisraeliska grupper har stort inflytande över amerikansk Mellanösternpolitik...löper stor risk att stämplas som antisemit.”(20) Notera återigen att deras påstående att ”lobbyn” står bakom kriget presenteras som vore det blott kritik och lägg dessutom märke till att det finns någonting där ute – i detta fall ”Israel-lobbyn” – som aktivt och ohederligt stämplar folk som antisemiter.

Från Charles Lindberg till Norman Finkelstein...

Charles Lindberg, den kände flygaren som intog en ledande roll i kampanjen mot USA:s inträde i andra världskriget, använde en

föregångare till Livingstone-formuleringen så tidigt som på 1940-talet: "Orden 'femtekolonnare', 'för-rådare', 'nazist' och 'antisemit' kastades oupphörligt mot alla och envar som vågade antyda att det inte tjänade USA:s intressen att gå in i kriget."(21) Här var det inte kritik mot Israel som framkallade den fruktade och falska anklagelsen om antisemitism, utan kritik mot Amerikas inträde i kriget mot nazismen: ett krig som framställdes som ett judiskt men inte amerikanskt intresse.

Norman Finkelstein komprimerar Livingstone-formuleringen till fyra ord som inleder hans påstående att den brittiska parlamentariska undersökningen om antisemitism publicerades för att fungera som en rökdirå som skulle skymma kritiken mot Israels agerande i kriget mot Hizbollah 2006: "Döda araber, tjut antisemitism".(22) Finkelstein har till och med skrivit en hel bok om "Israels förfärliga historia vad gäller mänskliga rättigheter i de ockuperade områdena och missbruket av antisemitism i syfte att avlegitimera kritiken mot detta."(23)

...till vår tids nazister

David Duke, tidigare ledare för KKK [Ku Klux Klan. Övers. anm.], tillämpar numera också en version av Livingstone-formuleringen: "Det är helt och hållet acceptabelt att kritisera varenda nation på jorden för dess fel och brister, men hör och häpna, våga inte kritisera Israel; om du gör det kommer du att anklagas för den mest avskyvärda synden i den moderna världen, den oförlåtliga synden, antisemitism!"(24)

Även den brittiske nynazisten Nick Griffin, ledare för British National Party, har sin egen variant av Livingstone-formuleringen: "De som säger sig tro att en jude aldrig någonsin gör något fel eller att alls kritisera en jude ...är en dödssynd mot en grupp som valts ut av Gud eller Hitler för specialbehandling och följaktligen för alltid har rätt till ett 'Ni slipper ut ur fångelse'-kort som är giltigt i hela världen, är uppenbart offer för politiskt korrekt självrensning eller så utgör de de sista vilseledda anhängarna av det sena 1900-talets fantasi om 'härskarrasen'."

Livingstone-formuleringen suddar avsiktligt ut skillnaden mellan å ena sidan legitim kritik av Israel och å den andra behandlandet av Israel som något unikt ondskefullt. Och den

påstår att en mäktig judisk eller sionistisk sammansvärjning eller "lobby" bedriver en bedräglig kampanj för att på orättmätiga grunder skydda Israel från kritik mot fel man gör sig skyldig till.

För detta krävs ett annat ord än kritik

Om "kritik" mot Israel har den brittiske författaren Howard Jacobson sagt följande: "Kritisk – som om de som anklagar Israel för varje känt brott mot mänskligheten, för att vara mer nazistiskt än nazisterna, mer fascistiskt än fascisterna, mer apartheid än apartheid-Sydafrika endast bedriver sansad argumentation och gör noggranna avvägningar. Jag vet en del om att vara kritisk. Det är mitt arbete. 'Kritisk' är man när man om en bok säger att den håller i ett avseende men inte i ett annat, berättelsen är bra, personkaraktäristiken är dålig, jag gillade vissa avsnitt, ogillade andra. Kritisk är man däremot inte om man påstår att detta är den mest ondskefulla och avskyvärda bok som någonsin skrivits, den är värre än alla andra ondskefulla och avskyvärda böcker, den borde egentligen aldrig ha givits ut, den blev publicerad i strid med internationell lag, den måste förbjudas och tills det skett bör den under inga omständigheter läsas. För dylikt krävs ett annat ord än kritisk."(25)

Slagordet bör kastas om

Man undrar om fatwan som uppmanade till avrättning av Salman Rushdie skulle kunna anses vara "litteraturkritik". Slagordet "kritik mot Israel kan inte sägas vara antisemitism" bör kastas om, därför att i själva verket är det så att antisemitism inte kan sägas vara kritik mot Israels handlingar och politik. Antisemitism utgör inte kritik, den är av nödvändighet lögnaktig, den kan inte hjälpa palestinierna och kräver inget kritiskt svar från dem som är dess måltavla. Dessutom är antisemitismen både något ont i sig och ett genom historien tidigt symptom på totalitärt tänkande.

David Hirsh är sociolog vid Goldsmiths College, University of London och redaktör för webbsidan Engage, www.engageonline.org.uk Ovanstående artikel, som här återges i något kortad form, berör

ett tema i David Hirshs Working Paper, *Anti-Zionism and Antisemitism: Cosmopolitan Reflections*, som publicerats av Yale Initiative for the Interdisciplinary Study of Antisemitism, www.yale.edu/yiisa/ SKMA tackar David Hirsh för tillåtelsen att översätta och publicera hans artikel.

1. Ken Livingstone, "An attack on voters' rights", *The Guardian*, 1/3 2006, <http://society.guardian.co.uk/localgovt/comment/0,,1720439,00.html>, nedladdat 24/2 2007

2. Återges i sin helhet på Evening Standards websida, This is London

3. "Detta var en feg attack... Det var ett försök till urskillningslös slakt, ingen hänsyn togs till ålder, klass, religion eller något annat." Ken Livingstone, "Mayor's Statement", www.london.gov.uk, 7/7 2005, http://www.london.gov.uk/mayor/mayor_statement_070705.jsp, nedladdat 24/2, 2007

4. Cit. i Shalom Lappin, "The rise of a new antisemitism in the UK", *Engage Journal*, Nr. 1, januari 2006, http://www.engageonline.org.uk/journal/index.php?journal_id=5&article_id=15, nedladdat 24/2 2007

5. "Tidigt i karriären formade Livingstone en allians med en trotskistisk sekt kallad Workers Revolutionary Party. Den är i dag ihågkommen därför att Vanessa och Corin Redgrave tillhört sektmedlemmarna, men den borde egentligen vara känd som 1900-talets otäckaste vänsterorganisation. För Saddam Husseins räkning spionerade WRP på irakiska dissidenter och partiet tog emot pengar av överste Kadaffi..." Nick Cohen, "Racist Islamophobe Fascist Spy!", *London Evening Standard*, 12/12 2007, <http://www.nickcohen.net/?p=277>, nedladdat 12/12 2007. Se även Sean Matgamna, "The last time we were heresy hunted" www.WorkersLiberty.org, 23/7 2003, <http://www.workersliberty.org/node/1115>, nedladdat 24/2 2007

6. Peter Tatchell, "Dr Yusuf al-Qaradawi Exposed", *Harry's Place*, <http://hurryupharry.bloghouse.net/archives/Qaradawi%20dossier.doc>, nedladdat 24/2 2007

7. Yousef Al Qaradawi, "Interview on Qatar TV", 26/8, 2006, utdrag har översatts av Memri, www.MemriTV.org, The Middle East Media Research Institute, <http://www.memritv.org/Transcript.asp?P1=1249>, nedladdat 24/2 2007

[---]

9. http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/3421669.stm
Detta är en tanke som artikulerats av flera framträdande personligheter, däribland Cherie Blair som förklarade: "Så länge unga människor känner att de inte kan sätt sitt hopp till något annat än att spränga sig själva i luften, så kommer vi aldrig att nå några framsteg, inte sant?" http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/2051372.stm, nedladdat 26/2 2007. Ken Livingstone sa: "Palestinierna har inga stridsplan, de har bara sina kroppar att använda som vapen. Det är vad folk gör när balansen är så skev", Shalom Lappin, "The rise of a new antisemitism in the UK", *Engage Journal*, Nr. 1, januari 2006, http://www.engageonline.org.uk/journal/index.php?journal_id=5&article_id=15, nedladdat 24/12 2007

10. Denna del av hennes tal sändes på Radio 4:s program Today morgonen efter att uttalandena gjorts. Det finns återgivet på Engage: David Hirsh, "Jenny Tonge: 'The pro-Israel Lobby has got its grips on the western world'", www.EngageOnline.org.uk, 20/9 2006, <http://www.engageonline.org.uk/blog/article.php?id=660>, nedladdat 26/2 2007

11. InMinds.co.uk, "Enough Occupation: 40th Anniversary of the Occupation of large parts of Palestine", 9/6 2007, <http://www.inminds.co.uk/enough.occupation.9.june.2007.php>, nedladdat 29/6 2007

12. Colin Brown & Chris Hastings, "Fury as Dalyell attacks Blair's 'Jewish Cabal'", *Daily Telegraph*, 4/5 2003, nedladdat 29/6 2007

13. Chris Marsden, "Britain: Labour extends antiwar witch-hunt to Tam Dalyell", 22/5 2003, www.wsws.org, <http://www.wsws.org/articles/2003/may2003/lab-m22.shtml>, nedladdat 24/2 2007

14. <http://www.ucu.org.uk/index.cfm?articleid=2555>

[---]

17. Paul Reynolds, "Profile: David Miliband", www.BBC.co.uk, 29 juni 2007, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/6248508.stm, nedladdat 29/6 2007

18. David Hirsh, "Radio 4's Today Programme asks: 'Does the Israel lobby have too much power on US foreign policy?'" www.EngageOnline.org.uk, 10/10 2007, <http://www.engageonline.org.uk/blog/article.php?id=1468>, nedladdat 12/10 2007.

19. John Mearsheimer: "Israel-lobbyn var en av de avgörande drivkrafterna bakom Irakkriget, hade den inte funnits skulle vi förmodligen inte haft något krig." Ira Stoll, "Israel Lobby' Caused War in Iraq, September 11 Attacks, Professor Says", *New York Sun*, 29/9 2006, <http://www.nysun.com/article/40629>, nedladdat 29/6 2007

20. John Mearsheimer och Stephen Walt, "The Israel lobby and US foreign policy", Faculty research working paper series, Harvard University and John F Kennedy School of Government, Working Paper Number: RWP06-011, 13/03/2006, <http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011>, nedladdat 26/2 2007

21. Charles Lindbergh, tal i Des Moines, 11/9 1941, www.pbs.org, <http://www.pbs.org/wgbh/amex/lindbergh/filmmore/reference/primary/desmoinesspeech.html>, nedladdat 25/6 2007

22. Norman G. Finkelstein, "Kill Arabs, Cry Anti-semitism", www.NormanFinkelstein.com, <http://www.normanfinkelstein.com/article.php?pg=11&ar=516>, nedladdat 15/2 2007

23. <http://www.normanfinkelstein.com/article.php?pg=11&ar=50>

24. David Duke, "What is antisemitism?" www.DavidDuke.com, 24/3 2004, <http://www.davidduke.com/date/2004/03/>, nedladdat 24/2 2007

25. Howard Jacobson, "Those who boycott Israeli universities are doing intellectual violence - to themselves", *The Independent*, 14/7 2007, http://comment.independent.co.uk/columnists_a_1/howard_jacobson/article2768274.ece, nedladdat 20/7 2007